

МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ НІМЕЦЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

У лінгвістиці, філософії мови і культурології загально визнаним є той факт, що найбільш яскраво мовна картина світу будь-якого народу відображається у фразеології [7, 59]. Як зазначає В.Н. Телія, "фразеологічний склад мови – це дзеркало, в якому лінгвокультурна спільнота ідентифікує свою національну самосвідомість" [15, 9]. Національний колорит фразеологічних одиниць може зумовлюватися як специфічним забарвленням окремого компонента (реалій, власних імен тощо), так і характером самого фразеологізму, пов'язаного певним чином з особливостями народу, або повною відсутністю фразеологізму з певним значенням в одній з порівнюваних мов [22, 83]. Наприклад, "подібність" українці, росіяни, болгар, французи бачать у "двох краплях води" (пор. "схожі, як дві краплі води"), у німців і чехів – це "два яйця" (пор. нім. "sich / einander gleichen wie ein Ei dem anderen"), в англійців – "два горошини" (англ. "as like as peas / as like as two peas in a pod").

Дослідження в галузі національних особливостей фразеології мають в основному етимологічний [3; 8], культурологічний [1; 4; 6; 7; 18] або етнографічний [9; 12] характер. При цьому відчувається нестача власне семантичних досліджень національної специфіки фразеологічних одиниць у контрастивному аспекті. Виявлення подібностей і відмінностей фразеологічних систем як споріднених, так і неспоріднених мов є однією з найбільш актуальних у сучасній теорії фразеології. Її розв'язання дозволить проникнути в таємниці фразоутворюючих закономірностей і встановити фразеологічні універсали, що в свою чергу цінне як для загальної теорії семантики, так і для всебічного вивчення проблеми взаємозв'язків мови і мислення. У цьому плані значний інтерес становлять дослідження семантичних розбіжностей еквівалентних фразеологічних одиниць (далі – ФО), насамперед міжмовних омонімічних пар. За визначенням М.І. Сидоренко, омонімічними можна назвати "фразеологізми, які в початковій формі повністю збігаються в структурному відношенні і не мають нічого спільного у своєму значенні" [10, 253]. Якщо питання внутрішньомовної фразеологічної омонімії давно є об'єктом пильної уваги лінгвістів (див. [2, 107-111; 11, 164-171]), то проблеми фразеологічної міжмовної омонімії навіть споріднених мов випадають з поля зору дослідників. У працях, присвячених міжмовній омонімії, фразеологія на міжмовному рівні майже не піддавалася детальному лінгвістичному аналізу і повністю відсутня як об'єкт лексикографування. Першими спробами фіксації і опису таких пар є дослідження польських лінгвістів І. Дацинської [18] та К. Кусала [20] на матеріалі польської і російської мов.

І. Дацинська виділяє у своїй монографії три основні групи міжмовних омонімічних ФО на основі їх компонентного складу:

1. Несправжні еквіваленти, які складаються з компонентів спільного походження. Сюди належать чотири підгрупи ФО: а) близькі за звучанням і структурою: рос. *ни за грош* – пол. *ani za grosz*, рос. *не своїм голосом* – пол. *nie swo im glosem*; б) близькі за звучанням, але з різною структурою: рос. *в дым (на путь ся)* – пол. *w dym (obrócić się, uderzyć jak)*; в) різні за звучанням, але схожі за структурою: рос. *драть шкуру* – пол. *zdierać skórę*, рос. *сесть на мель* – пол. *osiąść na mielźnie*; г) з різним звучанням і структурою: рос. *легкая рука у кого-то* – пол. *ktoś ma lekką rękę*, рос. *не по зубам кому-либо* – пол. *nie na czyjeś zęby*.

2. Несправжні еквіваленти, які мають у своєму складі лише один (або більше) компонентів спільнокореневого походження, а решта еквівалентів по хо дять з різних коренів. Ці еквіваленти різні за звучанням і поділяються на дві підгрупи: а) близькі за структурою: рос. *висеть в воздухе* – пол. *wisiec w po wietrze*, рос. *сидеть на плечах у кого-либо* – пол. *siedziec komus na karku*; б) різноструктурні: рос. *руки горят у кого-либо* – пол. *cos pali komus ręce*, рос. *скупаться в крови* – пол. *skrapac się we krwi*.

3. Несправжні еквіваленти, які складаються з різнокорневих компонентів, але мають в обох мовах тотожне або близьке лексичне значення: рос. *в конеч ном счете* – пол. *w ostatecznym razie*, рос. *прижать хвост кому-либо* – пол. *przyciac ogon komu* [18, 6-44].

К. Кусал заперечує правомірність виділення третьої групи фразеологічних омонімічних пар, оскільки при тотожному чи близькому значенні фразеологізмів у різних мовах не йдеться про омоніми, а, скоріше, про міжмовні синоніми. Він пропонує власну класифікацію міжмовних омонімічних ФО на внутрішньорівневі та міжрівневі омоніми. Внутрішньорівнева омонімія охоплює ті випадки, коли два однакові в плані вираження фразеологізми не збігаються в плані змісту, наприклад: рос. *воды не замутит* "дуже скромний, тихий, лагідний" – пол. *wody nie zamaci* "нікому

не нашкодить, не заважатиме"; рос. *в натуре* "дійсно, насправді" – пол. *w naturze* "[отримати винагороду або платити] продуктами, товарами"; рос. *уткнуть нос во что-либо* "не відриваючись, захоплюючись читати" – пол. *wetknąć nos* "втрутитися". До міжривневої омонімії автор зараховує омонімічні протиставлення фразеологізмів і вільних сполучень слів. У результаті виникає міжмовна фразеологічна омпара, члени якої – вільне словосполучення і фразеологізм – відносяться до різних мовних рівнів (синтаксичного і фразеологічного), як-от: рос. *в сердцах* "спересердя" – пол. *w sercach* "у серцях когось", рос. *на одной ноге* (стояти, скакати) – пол. *na jednej nodze* "якомога швидше" [21, 17-18]. К. Кусал зазначає, що наведений матеріал однозначно вказує на об'єктивність існування міжмовної омонімії, яка вимагає спеціального вивчення. Виявлення міжмовних омонімічних ФО й опис їх семантичних особливостей необхідний не тільки для діагностики потенційних помилок, але й для глибшого розуміння національної специфіки семантики різних мов [21, 19].

Об'єктом нашого дослідження є міжмовна омонімія фразеологізмів німецької й української мов, предметом – національна специфіка семантики міжмовних омонімічних ФО. Матеріалом дослідження слугувала суцільна вибірка ФО з "Фразеологічного словника німецької мови" за редакцією Л.С. Осовецької і К.М. Сільвестрової, який містить близько 15000 виразів [17]. Зі словника були виписані тотожні в структурному плані ФО німецької і української мов з різним значенням у досліджуваних мовах, загальна кількість яких склала 74 омпари. Значення українських ФО уточнювалося за "Фразеологічним словником української мови" В.Д. Ужченка і Д.В. Ужченка [16].

Передумовою для контрастивного аналізу німецької й української фразеології є структурний підхід до фразеологічного значення як до сукупності семантичних компонентів різних типів [13, 177]. При порівнянні фразеологічних одиниць різних типів за їх семним описом ми виявляємо семи, які не збігаються в порівнюваних відповідниках двох мов. У результаті опису семантики ФО німецької мови на фоні української виявляється національна специфіка семантики одиниць досліджуваної мови.

Виходячи з уявлень про значення як структуру з макро- і мікрокомпонентів, Й.А. Стернін і Б. Харитонова пропонують такі критерії віднесення лексичних одиниць до розряду лексичних еквівалентів: 1) у сфері денотативного макрокомпонента значення: а) збіг всіх ядерних сем; б) збіг найбільш яскравих периферійних сем; 2) у сфері конотативного макрокомпонента значення: а) збіг емоційних сем; б) збіг оцінних сем; 3) у сфері структурно-мовного значення – попарний збіг стилістичних, темпоральних, частотних, функціонально-соціальних і територіальних сем [14, 9]. Включення до поняття еквівалентності критерію збігу не тільки ядерних, але й низки периферійних сем продиктоване тим, що вони є національно-специфічними і яскравими. Розходження значень за цими семами часто виявляється релевантним для мовної свідомості і відображається у вживанні слів.

Перераховані ознаки стосуються лексичного значення слова. Але для того, щоб лексеми різних мов можна було розглядати як еквівалентні, необхідна також прагматична подібність їх семем. Прагматичний макрокомпонент значення характеризує різні сторони усвідомлення мовцями тих чи інших характеристик слова як елемента системи мови. У сфері прагматичного макрокомпонента релевантними для встановлення лексичної еквівалентності є збіги часових характеристик слова (архаїчне, історичне, застаріле тощо), соціальних ознак слів, частотності одиниць у певних межах. Останнє передбачає, що високочастотному слову в одній мові не може бути еквівалентом маловживана лексична одиниця іншої мови [14, 10].

Цю контрастивну типологію сем можна, на думку Й.А. Стерніна і Х. Флекенштайна, перенести без змін на аналіз міжмовних ФО, але роль окремих сем при конституюванні фразеологічного значення буде різною. Так, зростає роль периферійних сем [22, 82]. Подібної думки дотримується також Д. Добровольський, який закликає звертати основну увагу при міжмовному порівнянні ФО на латентні семи, які, на жаль, не завжди наводяться у фразеологічних словниках. Саме латентні семи часто є носіями національної специфіки ФО. Автор наводить як приклад німецькі фразеологізми *von Kopf bis Fuß* і *vom Scheitel bis zur Sohle*, які означають "з голови до ніг; зверху до низу; повністю" і містять латентну сему "стосовно осіб". При цьому ФО *von Kopf bis Fuß* можна вжити лише тоді, коли йдеться про людину як фізичну істоту або про її одяг, наприклад: *beschmutzt von Kopf bis Fuß* "брудний, замащений з голови до ніг", *sich von Kopf bis Fuß neu einkleiden* "вдягнутися з голови до ніг у все нове", *jmdn. von Kopf bis Fuß mustern* "зміряти когось поглядом з голови до ніг" тощо. ФО *vom Scheitel bis zur Sohle* вживається стосовно духовного чи морального начал у людині, наприклад: *er ist ein Gentleman / ein Ehrenmann vom Scheitel bis zur Sohle* "він джентльмен / людина честі з голови до ніг" [20, 445-447].

Міжмовний аналіз омонімічних ФО виявив такі їх семні розбіжності:

1) відмінності за денотативним компонентом значення. Так, німецький фразеологізм *jmdm. eins/was auf die Nase geben* має два значення, повністю відмінні від його омонімічної української ФО

вдарити (бити) в ніс. У німецькій мові вказана ФО вживається у розмовній мові у таких значеннях: 1) побити когось; 2) розкритикувати когось; поставити кого-небудь на своє місце. Український відповідник позначає сильний неприємний запах, наприклад: *Від першого дотику вдарила в ніс порохнява, матрац був потертий, дірявий* [16, 121]. Обидва фразеологізми містять диференційні денотативні семи.

Іншим прикладом може слугувати фразеологізм *Tag der offenen Tür* "день відкритих дверей", який у сучасній німецькій мові позначає день вільного доступу у будь-яку установу чи заклад – підприємство, вуз, школу, театр, аеропорт, автопарк, пекарню, цирк тощо – для знайомства широкої публіки з їх роботою, наприклад: "Inzwischen ist er zur guten Tradition geworden: der Tag der offenen Tür der Bundesregierung. Auch in diesem Jahr geben wir Ihnen die Gelegenheit, einen Blick hinter die Kulissen von Bundeskanzleramt, Bundespresseamt und Ministerien zu werfen" (http://www.bundesregierung.de/...TagderoffenenTuer/gruss_wort.html, 26.08.2009). – "Тим часом День відкритих дверей Федерального уряду Німеччини став доброю традицією. У цьому році ми також надаємо Вам можливість заглянути за куліси Федеральної канцелярії, Федерального відомства з питань преси і окремих міністерств". Як правило, підприємства й установи організують День відкритих дверей регулярно (щорічно, що два роки), рідше одноразово, наприклад, на день міста або 50-річчя існування підприємства. Для відвідувачів готується спеціальна програма (екскурсія, демонстрація документальних фільмів тощо), а для дітей – конкурси, наприклад: "Am 22. und 23. August lädt der Flughafen Leipzig/Halle von 10 bis 18 Uhr zu zwei Tagen der offenen Tür ein. Neben einem Show- und Unterhaltungsprogramm konnten sich die Besucher auf eine Technikausstellung, Firmenpräsentationen, Flughafenrundfahrten sowie Rundflüge freuen. Der Eintritt sei frei" (<http://www.flugrevue.de/de/zivilluftfahrt/airports.html>, 26.08.2009). – "22-го і 23-го серпня аеропорт міст Лейпціг і Галле запрошує на два Дні відкритих дверей з 10 до 18 години. На відвідувачів чекає поряд з шоу та розважальною програмою технічна виставка, презентація фірми, автобусні екскурсії по території аеропорту і короточасні круїзи на літаках. Вхід вільний". В українській мові ФО день відкритих дверей вживається головним чином стосовно вищих чи середніх спеціальних навчальних закладів, керівництво яких організує ознайомлення з цими закладами для майбутніх абітурієнтів, наприклад: "13-го грудня о 10-й годині у Полтавському політехнічному коледжі відбудеться День відкритих дверей. У програмі: 1) Ознайомлення з умовами вступу та спеціальностями; 2) Ознайомлення з аудиторіями закладу; 3) Святковий концерт" (<http://ppc-kpi.ukrbiz.net>, 26.08.09). Як видно з наведеного оголошення, *день відкритих дверей* також супроводжується певними заходами, як правило, привітанням з боку керівництва навчально-освітнього закладу, демонстрацією відеоматеріалів про вуз, консультаціями з окремих предметів, виставками студентських виробів, концертом. Тим не менш вказані ФО мають в німецькій і українській мовах різне семантичне наповнення;

2) відмінності за конотативним компонентом значення. Так, німецький фразеологізм *ein weißer Rabe* "біла ворона" вважається калькою з лат. *alba avis* і позначає щось рідкісне, незвичне, виключне і вживається стосовно людей, які різко відрізняються від інших, причому ФО має позитивне забарвлення. Іноді цей фразеологізм може вживатися стосовно країн: «Wie ein weißer Rabe auf dem afrikanischen Kontinent, so wirkt Senegal, eine Präsidialdemokratie französischer Musters (Spiegel 15, 1980, 272)". Український відповідник *біла ворона* не має такого позитивного відтінку виключності, хоча й позначає того, хто виділяється серед інших чимось незвичайним, зовсім не схожого на інших, наприклад: *До дідька самоту! Доволі вже вдавати з себе білу ворону! Буду такий, як всі!* [16, 24]. Часто людина чи держава, стосовно якої вжито ФО "біла ворона", характеризується з негативної сторони, наприклад: "Франція, яка вийшла ослабленою після "невдалого" референдуму, тепер робить усе, щоб не залишатися єдиною "білою вороною" ЄС, яка нестиме відповідальність за невдачі проекту Конституції ЄС" (<http://www.gazeta.lviv.ua/articles/2005/06/16/6163/>).

3) за денотативним і конотативним компонентами значення. Прикладом може слугувати німецька ФО *die Nase hoch tragen* "гордитися, пишатися" і її омонімічний український відповідник дерти носа "пихато поводитися, чванитися, зазнаватися" з негативним забарвленням, наприклад: "Так воно буває в житті – нерідко ті, що посередньо вчилися у школі, залишаються людянішими, а відмінники – деруть носа" (ulcwest.wordpress.com/2009/07/20/ivasy-i-shkola/).

4) за різницею в сполучуваності через наявність різних латентних сем. Так, німецький фразеологізм *weder Fisch noch Fleisch sein* "ні риба ні м'ясо" вживається переважно на позначення підмета, вираженого іменником-неістотою, наприклад: «Weder Fisch noch Fleisch ... so lässt sich die charttechnische Konstellation des DAX derzeit trefflich beschreiben» (<http://www.handelsblatt.com/hsbc-trinkaus/marktgeschehen>). – "Ні риба ні м'ясо ... так можна найбільш вдало описати технічні можливості програмного забезпечення чатів DAX". В українській мові ФО *ні риба ні м'ясо* позначає як живі істоти, так і неістоти, пор. словникову статтю: 1) безвольна, безхарактерна людина. – *Подумаєш, тої краси. Тільки й того добра, що коса груба, а так – ні риба ні м'ясо. Софія куди краща за неї*; 2) щось не зовсім визначене; неясне, невиразне. – *Прізвище в земляка змінене, не розбереш, якої він національності: ні риба ні м'ясо* [16, 166].

Аналіз міжмовних фразеологічних омонімів показав, що вони утворюються різними шляхами:

1) у результаті різного переосмислення одного й того словосполучення у порівнюваних мовах, чому сприяють специфічні асоціації, які існують у свідомості лінгвокультурних спільнот і закріплені як за окремими лексичними одиницями, так і за цілими ФО. Так, наприклад, фразеологізм *Platz an der Sonne* "місце під сонцем" вживається в німецькій мові у значенні "право на існування". Його джерело – промова державного секретаря і майбутнього канцлера німецької імперії графа фон Бюлова на засіданні рейхстагу стосовно німецької колоніальної політики. У кінці 1897 року німецький уряд захопив у Китаю бухту Кіао-Чіо з портом Циндао і вимагав від уряду Китаю підписати договір про здачу цієї бухти в оренду Німеччині. Фон Бюлов намагався виправдати цю інтервенцію такими словами: "Mit einem Worte: wir wollen niemand in den Schatten stellen, aber wir verlangen auch unseren Platz an der Sonne". – "Коротше кажучи: ми нікого не хочемо перевершити, але ми вимагаємо також нашого місця під сонцем" (http://de.wikipedia.org/wiki/Platz_an_der_Sonne). З того часу цей вираз набув латентного значення "боротьба за переділ світу". В українській мові відповідна ФО має значення "певне становище в житті, в суспільстві і т.ін.", наприклад: "...Раз син попа, так немає тобі місця під сонцем" [16, 110].

2) як наслідок різної семіологічної значимості однієї й тієї ж предметної ситуації в окремих соціумах. Так, німецький фразеологізм *mit den Füßen trampeln* "тупотіти ногами" виражає позитивну оцінку вистави в цирку, вар'єте (але не на концерті). На це вказано в Інтернет-статті з Вікіпедії про оплески: "Beifall beschreibt den Ausdruck der Billigung oder des Gefallens einer Darbietung. Steigerungsformen sind "Bravo!"-Rufe, Pfiffe aus dem Publikum oder das Trampeln mit den Füßen" (<http://wapedia.mobi/de/Applaus>). – "Оплески – це вираження схвалення чи задоволення від виступу. Їх вищі форми – вигуки "Браво!", свист публіки або тупотіння ногами". Українська ФО тупотіти ногами виражає нетерпіння, роздратування, протест, наприклад: "Чуйко гроші з'їв, але шефу не дав відкату ні копійки. Шеф викликав його на килим, довго пинився та тупотів ногами, після чого вигнав Чуйка з кабінету" (<http://209.85.135.132/search?q=cache>).

3) внаслідок повторної метафоризації значень фразеологізму в одній з порівнюваних мов. Так, українська ФО *жити на широку ногу* має значення "жити розкішно, багато, без будь-яких обмежень", наприклад: *На широку ногу любив пожити український дідич, усе прагнув, щоб було у нього незгірш, ніж у якогось магната* [16, 126]. Його німецький відповідник *auf gro?em Fu?e leben* має два значення: 1) жити на широку ногу; 2) (жарт.) носити взуття великого розміру. Слід зазначити, що перше значення є історично похідним від другого. Як стверджує Д.Г. Мальцева, в основі ФО лежить мода епохи феодалізму (XIV-XV ст). У той час в моді були туфлі з довгим вузьким носком, так звані *Schnabelschuhe* "дзьобоподібні черевики". Такі туфлі могли носити лише люди, які не займалися фізичною працею. Спеціальний статут про одяг передбачав такі розміри носка туфель: для князів і принців 2,5 фути, для вищого дворянства 2 фути, для лицарів 1,5 фути. При цьому кожен старався видати себе за людину більш знатного походження, ніж дозволяв його стан, а тому носки туфель все більше подовжувалися [5, 235]. Оскільки друге значення наводиться у словнику зі стилістичною позначкою *жартівливе*, можна припустити, що воно виникло на сучасному етапі розвитку німецької мови в результаті повторної метафоризації.

4) при можливості нефразеологічного осмислення одного й того ж ФО у різних мовах або при існуванні непереосмисленого і переосмисленого значень під одним формативом. Так, німецька ФО *auf die Beine bringen / stellen* має два значення, перше з яких непереосмислене: 1) піднятися, встати на ногу: *ich stellte mich mühsam auf die Beine* «я ледве звівся на ноги»; *der hätte womöglich geglaubt, ein Wasserguss könne den vermeintlichen Simulanten May am ehesten auf die Beine bringen* (Loest, Pistole 24). – «Він, очевидно, подумав, що струменем води зміг би підняти симулянта Мая найшвидше на ноги»; 2) [внутрішньо] зміцнити, піднятися, звестися на ноги: *wir werden auch die Franzosen wieder auf die Beine bringen* (Kuby, Sieg 336). – «Ми й французів поставимо знову на ноги». Його український відповідник *поставити на [рівні] ноги* зафіксований у словнику [16] з трьома значеннями: 1) кого. Виростити, виховати. *Кожна мати скаже, що народити сина чи дочку, вигодувати їх, мабуть, все ж легше, ніж виховати та поставити на ноги*; 2) Вилікувати. *Безперечно, тяжке захворювання шкіри ... Але обов'язково вилікуємо. Поставимо вашу малу на ноги*; 3) кого. Спонукаати до діяльності. – *Пронизливий звук рейки в ранковій тиші штрикнув у серце кожного, поставив усіх на ноги* [16, с. 127]. Розходження у значення цих ФО зумовлено як різним їх переосмисленням в німецькій і українській мовах, так і наявністю непереосмисленого значення в німецькій мові.

Аналіз міжмовних фразеологічних омонімів дозволяє розкрити ті асоціативні комплекси, які вплинули на формування їх національно-специфічної семантики. Національно-специфічні розбіжності семантичної структури проаналізованих ФО, виявлені у дослідженні, відображають особливості концептуалізації фрагментів мовної картини світу в обох культурах, свідчать про національну своєрідність і унікальність образу світу німецького і українського народів.

Список використаних джерел

1. Вурм А. Ф. Сходство и различия русской и чешской фразеологии // Русская речь. – 1976. – № 4.
2. Истомина В.В. О фразеологической омонимии // Вопросы лексики и фразеологии современного русского языка. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовск. ун-та, 1968. – С. 107-111.
3. Кривоногова М.М. Сравнительный анализ французской и франкоканадской фразеологии: семантические несоответствия // Романская филология. – Т.2. – Екатеринбург: Изд-во Урал. гос. пед. ун-та, 1994. – С. 103-110.
4. Кривоногова М. М. Особенности фразеологии французского языка Квебека (в сравнении с фразеологией первичного ареала). – Ав. дисс. ... канд. фи лол. наук. – Санкт-Петербург: Санкт-Петерб. гос. ун-т, 1997. – 16 с.
5. Мальцева Д.Г. Германия: страна и язык. Немецко-русский лингвостра по ведческий словарь. – М.: ООО Изд-во “Русские словари”, 2001. – 416 с.
6. Мальцева Д. Г. Страноведение через фразеологизмы. – М.: Высш. шко ла, 1991. – 173 с.
7. Пророченко О.П. До питання про вивчення німецько-українських фра зео логічних паралелей // Мовознавство. – 1980. – № 2. – С. 59-66.
8. Ройзензон Л.И., Эмирова А.М. Фразеологическая и лексическая омонимия // Вопросы фразеологии. – Самарканд: Изд-во Самарк. гос. ун-та, 1970. – С. 283-294.
9. Сандомирская И. О своем: Фразеология и коллективная культурная идентичность // Фразеология в контексте культуры. – М.: Языки русской культуры, 1999. – С. 121-130.
10. Сидоренко М.И. О фразеологических омонимах // Вопросы русской фра зео логии. – Вып. 11. – М.: Изд-во ГПИ им. Н.К. Крупской, 1966. – С. 252-257.
11. Сидоренко М.И. Типы фразеологических омонимов русского языка // Вопросы семантики фразеологических единиц. – Новгород, 1971. – С. 164-171.
12. Скоробутов Д.А. Сопоставительный анализ количественных фразеологических единиц в современных западнороманских языках. Ав. дисс....канд. филол. наук. – М., 2004. – 22с.
13. Стернин И. А. Контрастивная лингвистика. Проблемы теории и методики исследования. – Воронеж: Истоки, 2004. – 189 с.
14. Стернин И.А., Харитонова Б. Типы русско-немецких лексических соответствий // Контрастивные исследования русского и немецкого языков. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1986. – С. 8-17.
15. Телия В. Н. Русская фразеология. – М.: Языки рус. культуры, 1986. – 141 с.
16. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологічний словник української мови. – К.: Освіта, 1998. – 224 с.
17. Фразеологічний словник німецької мови. За ред. Л.С. Осовецької і К.М. Сільвестрової. – К.: Радянська школа, 1964. – 716 с.
18. Эмирова А.М. Русская фразеология в коммуникативно-прагматическом освещении: Ав. дисс. д-ра филол. наук. – Ташкент: ТГУ, 1989.
19. Daszczynska I. Rosyjsko-polskie pozorne ekwiwalenty frazeologiczne. – S³upsk: Wyzsza Szko³a Pedag., 1987. – 200 s.
20. Dobrovol'skij D. Semanalyse bei der Untersuchung der phraseologischen Semantik // Wiss. Zeitschrift der KMU. – Nr. 30. – Leipzig, 1981. – S. 444-448.
21. Kusal K. Phraseological Homonymy oft he Russian and Polish Languages // Man and the Word. – Vol. 6. – 2004. – P. 15-20.
22. Sternin I.A., Fleckenstein Ch. Studien zur kontrastiven Lexikologie und Phra seo logie. – Vorone•, 1994. – 116 S.

Анотація. Стаття присвячена вивченню національної специфіки фразеологічної семантики в контрастивному аспекті. Автор аналізує взаємодію двох мов у плані міжмовної омонимії і доводить існування омонимії в німецькій і українській мовах на фразеологічному рівні. Дослідження виконане в рамках контрастивної методики, що дозволяє виявити національно-специфічні особливості семантики ФО німецької мови на фоні української мови.

Ключові слова: міжмовна омонимія, фразеологічна одиниця, семантика, національна специфіка.

Summary. This article is devoted to the study of national identity of phraseological semantics in contrastive aspect. The author presents the analysis of the interaction of two languages in the field of homonymy and states the existing of homonymy in Ukrainian and German languages on phraseological level. The research is carried out within the framework of contrastive methods which allows to reveal national specific patterns of phraseological units in the German language against the Ukrainian language background.

Key words: midlanguage omonimus, phraseological unit, semantic, national specific.